

PREGÓ DE LES FESTES DEL REI EN JAUME 2019

Manel Suárez Salvà

Calvià, 29 d'agost de 2019

Senyora presidenta, senyor batle, senyors regidors i regidores i autoritats presents a l'acte. Representants de les entitats del municipi, veïns i veïnes de Calvià, bon vespre.

Abans de començar, deixau-me que us digui que, per jo, és tot un honor pronunciar el pregó d'aquestes festes del Rei En Jaume.

Mi infancia son recuerdos de un patio de Sevilla

y un huerto claro donde madura el limonero;

mi juventud, veinte años en tierras de Castilla...

No, no he escrito yo estos versos... que más quisiera...

Antonio Machado iniciaba así un breve repaso por su vida y, en tan sólo catorce versos, explicaba cómo había transcurrido, la imagen que tenía de sí mismo y dejaba, de alguna forma, su testamento vital.

Eran unos versos llenos de melancolía, escritos por alguien que se había visto forzado a dejar su casa, su tierra, su familia, para encontrar una nueva vida. Lejos. Cómo muchos de vosotros.

La melancolía... Dicen que la melancolía suele ser una mala consejera, porque tiende a anclarte en el pasado. Sin embargo, y aquellos que me coneixeu segurament podreu ratificarlo, es frecuente que me embargue la melancolía. Mejor expresado aún, me gusta dejarme llevar por la melancolía, aún cuando soy consciente que es muy traicionera. En el pasado encuentro explicaciones para interpretar el momento futuro, encuentro conocimientos y experiencias que me ayudan a comprender, a crecer como persona.

Fa anys, aprofitant la iniciativa de l'Associació de Veïns de Santa Ponça (con bé recordava l'amic Pep Delgado a les darreres jornades d'Estudis locals), l'Ajuntament va decidir transformar les festes del Rei En Jaume per aconseguir un espai de relació i convivència entre col·lectius de les diferents zones del Calvià, les Colles de moros i cristians, que havia de servir per planificar conjuntament el desenvolupament d'uns dies destinats a commemorar el desembarcament de les tropes cristianes a Santa Ponça. Es tractava, també, d'organitzar unes festes que representassin tot el Municipi, les festes centrals, les millors. Crec que s'està aconseguint. És un procés que necessita anys, paciència, feina i compromís per part de totes les persones implicades.

Però avui no vull parlar-vos d'aquestes festes. Les coneixeu i les viviu molt millor i més intensament que jo.

En moltes ocasions s'ha dit que Calvià era un gresol de cultures. Cultures que, a més, viuen i no conviuen en nuclis de població separats. Estem davant d'una nova realitat social que no es mourà i que modificarà la realitat que coneixem. És cert, també, que estem davant d'una riquesa social que hem de saber aprofitar per créixer i fer-nos millors. Es tracta, si les autoritats m'ho permeten, d'una oportunitat única per crear Municipi.

Aquest Calvià que veiem en aquests moments és molt recent, massa recent. S'ha conformat en molt poques dècades i a partir d'un fenomen econòmic que ens va transformar profundament, a tots els nivells. El turisme ens va convertir en un enorme espai d'oci. A l'allau de visitants es va produir un altre allau, el de les persones que veieren una oportunitat de negoci a les nostres costes i hi desenvoluparen enormes projectes urbanístics, absolutament descontrolats en els moments inicials, per als quals necessitaren mà d'obra, molta mà d'obra. Centenars de persones deixaren els seus pobles i ciutats i arribaren a fer feina a Calvià, un indret desconegut per a tots ells que no reunia les mínimes condicions per fer realitat un espai de vida, de socialització o de convivència. Els llocs de residència eren els soterranis dels hotels. No hi havia escoles ni dispensaris per atendre les demandes d'aquells nous ciutadans i, de manera quasi generalitzada, cap d'aquelles persones coneixia ni el municipi on anaven a fer feina, o a fer urbanitzacions, ni els seus costums, ni tan sols que hi hagués gent amb una llengua, unes tradicions i uns fets culturals propis. Calvià i Es Capdellà eren pobles petits, molt petits, i no varen tenir la potència social suficient com per convertir-se en referents a tots els nivells per als nous ciutadans.

Quants anys han passat, des d'aleshores? Cinquanta?... Seixanta?... Pocs, massa pocs per haver aconseguit crear la consciència de pertànyer a un sol Municipi.

Som de Santa Ponça, d'El Toro, de Peguera, de Magaluf, d'Es Capdellà,... però, tret dels que vivim a Calvià, hi ha algú que digui que és calvianer? Us deixo la resposta a vosaltres...

Des d'aquells anys, i en molt poc temps, les necessitats vitals de la població han estat solucionades: hi ha escoles i centres mèdics pràcticament a cada nucli, instal·lacions esportives, residencialment el municipi ha crescut notablement, tenim més de 50.000 habitants... però no ens coneixem, no coneixem... ens falten els referents.

Si consultem el diccionari veurem que una de les accepcions de la paraula "referent" és *Realitat extralingüística, concreta o abstracta, a la qual es refereix un signe*. En llengua castellana ens indica *Término modélico de referencia*. És a dir, allò a què fem referència i que serveix per reunir-nos, allò que agafam com a model.

Quan el rei en Jaume va desembarcar en aquest mateix indret, i també a Magaluf, la nostra història i la nostra cultura canviaren radicalment, de manera abrupta. Es va configurar una nova realitat que va modificar l'estructura social de l'illa a tots els nivells. Ignorar aquesta història no serveix de res. Per tant, tots i totes tenim el deure de conèixer-la.

Amb ell, va arribar a Mallorca una nova llengua, el català, que va fer possible un nou sistema de comunicació, i també la difusió de les Rondalles mallorquines, i de les receptes del frit, i de les sopes, i del Ball de Bot i de les berbenes, i de les lloances i de les flastomies (no patiu, que no en diré cap ni una), i de les alimares de Sant Sebastià i les fogueres de Sant Antoni, i de la Sibil·la, i dels acudits, i dels comunicats dels impostos (bé, això ho deixam anar)

i de Joan Alcover, i de Miquel Costa i Llobera, i de Ramon Llull i de Maria Antònia Salvà...

No podem passar de costat front de tota aquesta riquesa. Els hem d'aprendre a estimar. I ja sabem que a estimar ningú no hi pot obligar, però també sabem que s'estima a través del coneixement mutu i profund.

Mi abuelo se llamaba Lorenzo Suárez de Sáñez. No, éste "de Sáñez" no pertenecía de la nobleza castellana. Mi abuelo nació en Piedralaves, un pueblecito de Ávila y era carabinero. Y para los curiosos. No, no somos familia de Adolfo Suárez, aún cuando el pueblo de mi abuelo y el del presidente son vecinos. Llegó a Calvià con uno de sus traslados y conoció a mi abuela. Los dos continuaron hablándose en sus idiomas respectivos.

Mi suegra nació en Hellín y vino a Mallorca muy joven, para trabajar y encontrar un futuro mejor.

Ninguno de los dos renunció nunca a sus orígenes, a la añoranza con que recordaban su pueblo de nacimiento, pero supieron encontrar aquí una nueva referencia, sin necesidad de renunciar a nada. En mi casa se habla de los "panecicos", o de las "trébedes", y lo incorporamos a nuestra vida diaria, desde el respeto y el conocimiento.

Estas son las claves, estoy convencido: conocer y respetar. Sólo desde el conocimiento y el respeto hacia los lugares de origen, a las culturas que quedaron atrás, podremos profundizar en el conocimiento y el respeto hacia la cultura que nos es propia, porque es casi necesidad de supervivencia.

Pocos pueblos tienen la suerte de tener dos lenguas que le son propias.

Una té milions de parlants. L'altra en té molts menys. Però això no les fa diferents, ni menys necessàries, ni menys importants. Conèixer una llengua suposa coneixement i cultura i per a un poble és fonamental tenir consciència i ser cult.

Podem pensar també, en l'espai que ens envolta, en la geografia, que ens ha configurat com a Municipi, en la geografia que ens parla.

Podem, també, pensar en les tradicions, en la cultura que ens va recollir i en la cultura que ens hauria d'impulsar en l'actualitat. Només un poble cult tindrà oportunitats de progrés i de futur.

De tradicions i d'esperances tix la senyera pel jovent... afirmava Joan Alcover al seu magnífic poema, que esdevingué Himne de Mallorca, La Balanguera. Aquest vers expressa la unió entre el passat i el futur de l'Illa, sustentant, precisament, en la nostra història que esdevé, per Alcover, esperança.

Tot i que llengua, tradicions, espai constitueixen elements, parts importants i fonamentals per al nostre desenvolupament, ho són encara més els valors.

Valor en tant que qualitat d'una persona. Subjectivitat absoluta. És possible fer dues lectures d'aquest substantiu: el valor que té cada un de nosaltres, la nostra qualitat com a persones; i el valor que donam a un objecte o a un fet determinat, aspecte aquest que determinarà la importància, o significació, que un objecte, un fet o una altra persona representa per a cada un de nosaltres.

A nivell social, els valors adquiriran una importància fonamental quan passen de ser exclusivament individuals a ser compartits per un grup d'individus, per

una comunitat, per un Municipi... Si és així, aleshores, podrem parlar d'un municipi que es reuneix entorn d'una mateix concepte, d'un municipi exemplar i cohesionat, apassionat.

La llengua que ens va portar el rei en Jaume va incorporar al nostre vocabulari paraules tan meravelloses com estimar, ajudar, entendre, comprendre i respectar. Paraules que ens ajuden a ser solidaris, a ser tolerants, a acceptar la diversitat i treballar per a la igualtat, per rompre fronteres, en l'extensió màxima d'aquesta paraula, i barreres.

Us he de confessar que, com a home, cada vegada que veig una altre home agredir una dona, assassinar-la, burlar-se'n o relativitzar-la per qüestions de sexe, cada vegada que veig algú que realitza qualsevol de les accions recollides en aquestes accepcions, m'avergonyeixo profundament. Més de 1.000 dones han mort a mans dels seus homes. I els assassinats de gènere continuen. Dones que són violades, dones que són víctimes d'assetjament, dones víctimes totes elles de la violència de gènere... Perquè és violència de gènere, i cal dir-ho així de clar i de fort en uns moments en que sembla haver-se romput el consens, en què determinades decisions o intervencions semblen haver alimentat el desig d'alguns mascles de mostrar-se com els éssers superiors de l'espècie... Lamentable tot.

Jo no som qui som perquè hi hagi una gran dona darrere meu. Si realment som alguna cosa, si som un bon pare, és perquè hem fet un gran camí plegats (i el que ens queda!). Dir que algú va darrere implica que un altre va davant i això, en la vida, en la societat, almenys en la vida en què jo crec, no va així. Progressam plegats, i ho fem des del respecte, la tolerància, la solidaritat i la igualtat.

Només la tolerància, la solidaritat i la igualtat ens permetran superar la vergonya que patim, diàriament, a una mar de la qual, en ocasions, se n'ha dit que era una canal de cultures. La Mediterrània ens mostra, amb tota la seva cruessa, les imatges d'una nova migració, molt pitjor que la nostra, que la del meu padrí, que la de la meva sogra. La gent que utilitza qualsevol mitjà al seu abast per travessar la nostra mar, ho fa perquè fuig de la misèria més absoluta, de la fam perpètua, de la mort. Realment pensam que són una amenaça per al nostre país, per a qualsevol país? Realment són ells l'autèntica amenaça? Realment ens costa tant posar-nos en el seu lloc i entendre el seu drama? No, estic convençut que no. La solució és purament econòmica? No, en absolut. Es tracta, ni més ni manco, que ser persones, que actuar com a persones i posar al davant les dosis necessàries de solidaritat per ajudar-los, de tolerància per entendre'ls i d'igualtat per comprendre que tots som iguals.

He volgut deixar per al final, i no per qüestió d'importància, sinó per una certa relació amb el paràgraf anterior, el tema de la memòria històrica. El nostre país, fa més de vuitanta anys, va patir les conseqüències d'una guerra terrible i una repressió encara pitjor que fa que les petjades del franquisme arribin encara a l'actualitat. Ens esgarrifam quan veiem les imatges d'homes i dones espanyols intentant creuar els Pirineus, cap a França. Fugien, com hores d'ara, de la misèria, de la fam, de la guerra, de la por... Érem, nosaltres, millors o pitjors que les persones que intenten creuar la Mediterrània?

Milers de persones moriren al nostre país, només per ser del bàndol que va perdre la guerra. Pràcticament tots i totes resten en tombes anònimes, sense

cap referència pública, sense nom i sense història. Al costat, hi ha les seves famílies, que esperen... És cert, he dedicat molts anys de la meua vida a ajudar-les, a obrir fosses, a recuperar cossos, històries. Estic convençut que aquestes accions m'han fet millor persona, però encara ho estic més quan pens que han estat veritables actes de veritat, justícia i reparació dels quals la societat n'ha sortit més enfortida.

Valors subjectius, ja us ho deia abans, però valors que han de ser necessàriament compartits. I aquesta és la feina, amics i amigues, fer que aquests valors, i no uns altres, siguin presents en la nostra vida diària, en la nostra comunitat, en el nostre Municipi. Només si els compartim, només llavors ens podrem proposar recuperar, compartir, les tradicions pròpies de cada poble, la llengua que ens hauria d'unir, l'espai que ens envolta, perquè només llavors sabrem que, per fer-ho, cal ser comprensius, tolerants, solidaris, iguals...

Qualsevol cultura avançada com la nostra s'ha de sustentar en uns drets amplis per als seus veïns i veïnes, però aquests drets descansen també sobre uns deures. El deure de conèixer, el deure de saber on es viu i com és tot el territori on es viu. Sé, en som plenament conscient, que l'actualitat ve marcada per la immediatesa, per allò que percebem a través del mòbil, però això ens tanca dins casa nostra i, encara més, en ocasions ens tanca dins una habitació. Percebem el món a través dels ulls dels altres. Necessitam demostrar que hem estat en un indret, i ho hem de fer en qüestió de segons.

La realitat no es pot entendre així. No es pot desenvolupar el coneixement d'aquesta manera, perquè, entre d'altres coses, perdem dos dels majors tresors que tenim els humans, la curiositat i l'esperit crític.

Què vull dir amb això? Que cal sortir, cercar, trescar i conèixer Calvià perquè així construirem Calvià, un sol Municipi, i això ens farà millors persones, més sàvies i més grans.

Conèixer el passat i el present, compartir valors ens porta, en tota l'extensió d'aquest pregó, als darrers versos escrits per Antonio Machado:

Estos días azules y este sol de la infancia...